

بازار جهانی کالاها

بررسی وضعیت صادرات

گوشت قرمز طی سالهای

۱۹۷۸-۸۸

در سال ۱۹۸۸ بوده است. این برتری از لحاظ ارزش صادراتی نیز در مورد گوشت گاو و گوساله وجود دارد. بطور کلی گروه کشورهای پیشرفته سرمایه داری، بیش از ۷۵ درصد کل صادرات انواع گوشت پردازش شده و پردازش نشده را در اختیار دارند و این انحصار در حالی است که سهم این گروه کشورها در زمینه گوشت تازه، سرد کرده و یخ زده به حدود ۸۵ درصد می رسد. سهم گروه کشورهای سوسیالیستی و در حال توسعه در زمینه گوشت کنسرو شده و آماده، آرایشهای خوراکی^۱ پردازش شده و عصاره های گوشت در مقایسه با نوع تازه، سرد کرده و

در سال ۱۹۸۸، حدود ۱۲/۱۵۳ میلیون تن انواع گوشت قرمز و سفید (پردازش شده و پردازش نشده، بدون احتساب دام زنده) از کشورهای مختلف در سطح جهان صادر شده است (جدول شماره ۱). در این میان گوشت های پردازش نشده شامل گاو و گوساله، خوک و مرغ از اهمیت بیشتری برخوردارند. گوشت کنسرو شده و آماده و گوشت گوسفند و بز (پردازش نشده) در رده های بعدی قرار گرفته اند. سهم گوشت های گاو و گوساله، گوسفند و بز (تازه، سرد کرده و یخ زده) در کل صادرات جهانی انواع گوشت به ترتیب ۳۳ و ۷/۲ درصد در سال

(1): Meat Offals

گروه کشورهای پیشرفته سرمایه‌داری، بیش از ۷۵ درصد کل صادرات انواع گوشت پردازش شده و پردازش نشده را در اختیار دارند و این برتری در حالی است که سهم این گروه کشورها در زمینه گوشت تازه، سرد کرده و یخ‌زده به حدود ۸۵ درصد می‌رسد.

اختصاص داده‌اند. دو کشور برزیل و آرژانتین بعنوان عمده‌ترین صادرکنندگان گوشت، بیش از نیمی از صادرات این گروه را در دست داشته‌اند.^۱

مقدار و ارزش صادرات گوشت قرمز^۲ در جهان طی سالهای ۱۹۷۸-۸۸:

از کل ۱۲/۱۵۳ میلیون تن صادرات انواع گوشت پردازش شده و پردازش نشده در سال ۱۹۸۸، سهم صادرات گوشت قرمز پردازش نشده حدود ۴۷ درصد بوده است، که به تفکیک سهم گوشت گاو و گوساله برابر ۳۲/۵ درصد و سهم گوشت گوسفند و بز برابر ۷/۳ درصد می‌باشد. این سهم‌ها از لحاظ مقدار به ترتیب معادل ۳/۹۵۰ میلیون تن و ۸۶۹ هزار تن بوده‌اند. مقدار صادرات گوشت گاو و گوساله طی دوره ۱۹۷۸-۸۸ حدود ۲۶ درصد افزایش نشان می‌دهد. سهم این نوع گوشت از صادرات کل انواع گوشت پردازش نشده در سال ۱۹۸۸، نسبت به اول

یخ‌زده آن بیشتر می‌باشد. مناطق اروپای غربی، اقیانوسیه و آمریکای شمالی به ترتیب ۴۸/۸، ۱۵/۳ و ۱۳/۶ درصد صادرات انواع گوشت تازه، سرد کرده و یخ‌زده را در سال ۱۹۸۸ در جهان به خود اختصاص داده‌اند. در این میان کشور هلند با ۱۳/۵ درصد سهم جهانی در سال مذکور بزرگترین صادرکننده انواع گوشت تازه، سرد کرده و یخ‌زده در جهان محسوب می‌شود. کشورهای ایالات متحده آمریکا، فرانسه، زلاندنو به ترتیب با ۹/۸، ۸/۸، ۸/۲ و ۷/۱ درصد سهم از صادرات جهانی انواع گوشت تازه، سرد کرده و یخ‌زده در سال ۱۹۸۸ جزو کشورهای عمده صادرکننده به‌شمار می‌روند، سهم گروه کشورهای سوسیالیستی از صادرات جهانی انواع گوشت تازه، سرد کرده و یخ‌زده حدود ۱۱/۳ درصد در سال ۱۹۸۸ بوده است. در این میان می‌توان از کشورهای مجارستان و چین بعنوان کشورهای عمده نام برد. این دو کشور جمعاً حدود ۷ درصد از صادرات جهانی را در دست دارند. گروه کشورهای در حال توسعه حدود ۱۱ درصد صادرات جهانی انواع گوشت مذکور را در سال ۱۹۸۸ به خود

(1): F.A.O., *FAO Trade Yearbook 1988* (Rome: FAO Pub., 1989) PP. 55 — 59.

(2): در این مقاله گوشت قرمز شامل گوشت تازه و انواع سرد کرده و یخ‌زده آن می‌شود.

سهم صادرات گوشت قرمز از کل صادرات انواع گوشت حدود ۴۷ درصد در سال ۱۹۸۸ بوده است که به تفکیک، سهم گوشت گاو و گوساله برابر ۳۲/۵ درصد و سهم گوشت گوسفند و بز برابر ۷/۳ درصد می‌باشد.

مقدار و ارزش صادرات گوشت گاو و گوساله در کشورهای عمده صادرکننده طی سالهای ۱۹۷۸-۸۸:

طی سالهای ۱۹۷۸-۸۸ گروه کشورهای پیشرفته سرمایه‌داری به‌طور متوسط بیش از ۸۰ درصد صادرات گوشت گاو و گوساله را در جهان به‌خود اختصاص داده‌اند در سال ۱۹۸۸ سهم جهانی منطقه اروپای غربی به‌تنهایی حدود ۵۰ درصد بوده است. منطقه اقیانوسیه نیز بعنوان یک منطقه مهم صادراتی گوشت گاو و گوساله در جهان، در سال مزبور حدود ۲۴ درصد صادرات جهانی را در دست داشته است. از لحاظ ارزش صادراتی نیز گروه کشورهای پیشرفته سرمایه‌داری به‌برتری قابل توجه‌ای دست یافته‌اند^۱. یکی از علل عمده این برتری، آلوده نبودن جمعیت دامی مناطق اقیانوسیه و آمریکای شمالی به بیماریهای دامی، بویژه بیماریهای دهان و سُم (FMD) و سطح بالای قیمت‌های صادراتی در این گروه

دوره کاهش داشته است^۱. مقدار صادرات گوشت گوسفند و بز نیز طی دوره مذکور افزایش داشته است، ولی مقدار افزایش به مراتب کمتر از مقدار افزایش صادرات گوشت گاو و گوساله بوده است (حدود ۱۲ درصد). عدم افزایش سریع صادرات گوشت گوسفند و بز، بویژه در سالهای آخر دوره مورد بحث، عمدتاً به واسطه افزایش نرخ خود کفایی تا میزان ۸۰ درصد در جامعه اقتصادی اروپا (EEC) - بزرگترین واردکننده گوشت گوسفند در جهان - بوده است. این امر موجب کاهش تقاضای وارداتی این گروه در زمینه گوشت گوسفند شده است^۲.

ارزش صادراتی انواع گوشت (پردازش شده و پردازش نشده) در سال ۱۹۸۸ حدود ۲۷/۷۶۰ میلیارد دلار بوده است (جدول شماره ۱) که از این میزان بالغ بر ۴۰/۷ درصد را ارزش صادراتی گوشت گاو و گوساله و حدود ۵/۷ درصد آن را ارزش صادراتی گوشت گوسفند و بز شامل شده است.

(۱) مؤسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی، نظری اجمالی به بازار جهانی گوشت قرمز، در دست انتشار.
(2): *Food Outlook*, No 11, December, 1988, P.18.

Food Outlook, No 4, April. 1989, P.16.

(3): F.A.O., *FAO Trade Yearbook 1988*, Op. Cit., P. 61.

جدول (۱): مقدار و ارزش صادراتی انواع گوشت قرمز، سفید و بعضی از انواع گوشت‌های پردازش شده در سال ۱۹۸۸

واحد/ مقدار: هزار تن
ارزش: میلیون ریال

شرح	گوشت‌های تازه، سرد کرده و —خ زده (۱)				
	گاو و گوساله	گوسفند و بز	خسوک	مرغ	آلات‌های خوراکی دام
جهان	۳۹۵۰/۱	۸۶۹/۱	۲۶۳۶	۲۰۶۶	۸۰۹
پیشرفته سرمایه‌داری	۳۱۸۸/۱	۷۴۸	۲۱۶۲	۱۲۹۱	۷۳۸
سویالیستی	۲۵۱/۱	۲۷/۲	۲۴۴	۳۶۵	۱۷
در حال توسعه	۵۱۱	۷۳/۸	۳۰	۴۱۰	۵۳
جهان	۱۱۲۹۳/۴	۱۵۷۰/۸	۵۸۷۳	۲۸۰۸	۱۰۱۵
پیشرفته سرمایه‌داری	۹۷۲۱/۶	۱۳۴۵/۸	۴۷۷۴	۱۸۶۴	۹۳۹
سویالیستی	۳۶۷	۹۵/۲	۱۰۲۴	۴۳۲	۵۷
در حال توسعه	۱۲۰۶۸	۱۲۹۹/۶	۷۵	۵۱۱۲	۱۹
شرح	گوشت‌های پردازش شده (۲)				
	گوشت خشک شده نمک زده و دودی	گوشت کنسرو شده و گوشت آماده	آلامبتهای خوراکی دام	عصاره‌های گوشت	جمع کل
جهان	۳۶۳	۱۲۸۷	۱۶۰	۱۳	۱۲۱۵۳/۲
پیشرفته سرمایه‌داری	۳۵۰	۶۵۶	۶۳	۴	۹۲۰۰/۱
سویالیستی	۸	۳۴۱	۷۱	۱	۱۵۴۵/۵
در حال توسعه	۵	۲۹۱	۲۶	۸	۱۴۰۹/۸
جهان	۱۲۰۴	۳۳۶۱	۵۵۱	۸۲	۲۷۷۶۰/۲
پیشرفته سرمایه‌داری	۱۱۶۴	۲۰۹۶	۲۶۹	۲۱	۲۲۱۹۴/۴
سویالیستی	۲۴	۶۳۸	۲۲۰	۵	۲۸۶۲/۲
در حال توسعه	۱۶	۶۲۶	۶۲	۵۸	۸۴۷۲/۴

F.A.O., FAO Trade Yearbook 1988 (Rome: FAO Pub., 1989).

مأخذ:

کشورهای می‌باشد. جامعه اقتصادی اروپا گرچه جزو مناطق آلوده به بیماری به شمار می‌رود، ولی سطح قیمت‌های صادراتی گوشت گاو و گوساله آنها - بویژه در تجارت درون گروهی - به لحاظ بالا بودن هزینه تولید، نسبتاً بالاست، فقط بخش کوچکی از صادرات گوشت گاو و گوساله این جامعه که به سوی کشورهای غیرعضو (اروپایی و غیراروپایی) روانه می‌شود، مشمول سوبسید صادراتی می‌باشد. این سوبسید به خاطر قابل رقابت نمودن صادرات این گروه با دیگر کشورهای صادرکننده جهان پرداخت می‌شود.

در این گروه کشورها، کشور استرالیا بعنوان عمده‌ترین صادرکننده گوشت گاو و گوساله در جهان بیش از ۱۶ درصد سهم جهانی را در سال ۱۹۸۸ به خود اختصاص داده است. این کشور از لحاظ ارزش صادراتی ناشی از صدور گوشت گاو و گوساله نیز مقام نخست را (با ۱۳/۲ درصد سهم جهانی در سال ۱۹۸۸) دارا بوده است. مقدار صادرات این کشور طی سالهای ۱۹۷۸-۸۸ اندکی کاهش داشته است (جدول شماره ۲). صنعت دامپروری در کشور استرالیا به واسطه ۵ سال خشکسالی سخت (سالهای ۱۹۸۰-۸۵) متحمل یک کاهش عمده در جمعیت دامی از ۳۳ میلیون

رأس به ۲۲ میلیون رأس شده است و از آنجا که تولید گوشت عمدتاً جهت صادرات صورت می‌گیرد، لذا کاهش تولید علت عمده کاهش صادرات تا سال ۱۹۸۵ بوده است. این روند در سالهای بعد تا حدودی بهبود یافته است^۱، بویژه در سال ۱۹۸۹، در پی تحریم واردات گوشت گاو از ایالات متحده آمریکا (به لحاظ استفاده این کشور از هورمون در پرورش دام توسط جامعه اقتصادی اروپا (EEC))، صادرات گوشت گاو و گوساله، - بویژه آلاینده‌های خوراکی دام - از سوی کشور استرالیا افزایش قابل توجهی یافت^۲.

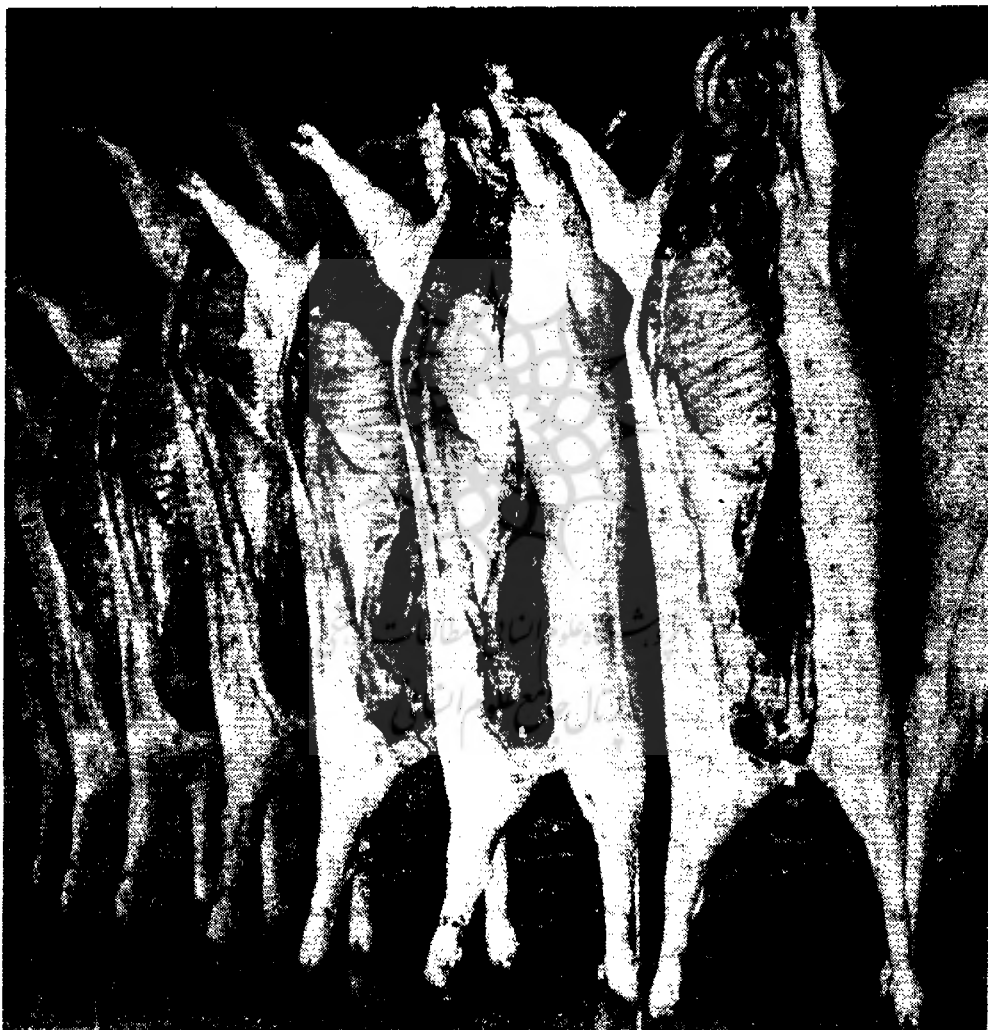
کشورهای آلمان غربی، فرانسه، هلند و ایرلند (اعضای جامعه اقتصادی اروپا «EEC») در زمینه صادرات گوشت گاو و گوساله به ترتیب با ۱۰/۹، ۱۰، ۷/۵ و ۷/۳ درصد سهم جهانی در سال ۱۹۸۸ در رده‌های بعدی جای دارند (جدول شماره ۲). این کشورها از لحاظ ارزش صادرات، سهم بیشتری را در مقایسه با مقدار صادرات به خود اختصاص داده‌اند، بویژه وضعیت کشور هلند از این حیث قابل توجه می‌باشد (جدول شماره ۳). جامعه اقتصادی اروپا که قبل از دهه ۱۹۸۰ یک واردکننده خالص گوشت گاو و گوساله به شمار می‌رفت، با افزایش شدید تولید نسبت به مصرف از سالهای ۱۹۷۸ به بعد، بعنوان یک صادرکننده

(1): *Agra Europe*, December 20, 1985, P. M/3.

Agra Europe, June 15, 1986, P. M/4.

(2): *Food Outlook*, No.4, July 1990, P.17.

حفظ موقعیت جامعه اقتصادی اروپا « EEC » به عنوان یک صادرکننده خالص، بستگی زیادی به تغییرات در سیستم مداخله‌ای و سیستم کمکهای غذایی غیرمستقیم (بویژه به کشورهای اروپای شرقی) دارد.

داشت^۴، ولی به ناگهان در سال ۱۹۸۷، در پی کاهش شدید صادرات و افزایش واردات، این موقعیت دچار تزلزل گردید. به واسطه هزینه‌های سنگین نگهداری گوشت‌های ذخیره شده، ادامه سیاست‌های مداخله‌ای تقریباً غیرممکن شده است و اکنون حفظ این موقعیت بستگی زیادی به تغییرات در سیستم مداخله‌ای و سیستم کمک‌های غذایی غیرمستقیم، بویژه به کشورهای اروپای شرقی دارد^۵ (این کمکها موجب کاهش ذخایر مداخله‌ای و در نتیجه کاهش هزینه‌های تحمیلی ناشی از آن می‌شود). طی سالهای ۱۹۸۸-۹۰، این جامعه از طریق کاهش ذخایر مداخله‌ای و افزایش صادرات گوشت یخ‌زده گاو با قیمت‌های خیلی پایین (سوبسید شده)، بویژه به کشورهای برزیل^۶، اروپای شرقی و اتحاد جماهیر شوروی و نیز کمک‌های غذایی حدود ۱۰ هزار تن به کشور لهستان توانست موقعیت خود را بعنوان یک صادرکننده خالص دوباره تثبیت نماید^۷. در مقابل این وضعیت درخشان

خالص^۱ مطرح شده است. مازاد قابل صدور یا مستقیماً به سوی بازارهای جهانی روانه می‌شود، یا در ذخایر مداخله‌ای^۲ دولتی و خصوصی بطور موقت (حداکثر تا یک سال) نگهداری شده و سپس صادر می‌شوند. این ذخایر عموماً با قیمت‌هایی زیر قیمت بازار داخلی و خارجی در مقایسه با گوشت یخ‌زده صادراتی از سایر کشورها، به فروش می‌رسند (بطور کلی گوشت گاو به صورت یخ‌زده یکی از اقلام اصلی صادرات گوشت گاو را در جامعه اقتصادی اروپا «EEC» تشکیل می‌دهد. علت این امر منجمد نمودن سریع گوشت در پروسه تولید به مصرف به منظور از بین بردن انگل‌های آن می‌باشد). این جامعه موقعیت خود را بعنوان یک صادرکننده خالص تا پایان سال ۱۹۸۶ به خوبی حفظ نمود، بویژه طی سالهای ۱۹۸۴-۸۶، به واسطه رشد تولید تشویق شده بوسیله سیاست مشترک کشاورزی^۳ (CAP) در جامعه اقتصادی اروپا و رشد محدود مصرف، صادرات افزایش قابل توجه‌ای

(2): Intervention Stocks.

(۱) منظور از خالص صادرات، (صادرات - واردات) است.

(3): Common Agricultural Policy

(4): UNCTAD, *Studies in The Processing, Marketing and Distribution of Commodities,*

The Marketing of Bovine Meat and Products: Areas For International Co - Operation

(New York: UN Pub., 1989), P.19.

(5): U.N *Agricultural Review For Europe No.31, 1987 and 1988* Volume IV (Rome: UN Pub., 1989) P.2.

(۶) کشور برزیل، واردکننده گوشت تازه و صادرکننده عمده گوشت پردازش شده می‌باشد.

(7): Food Outlook, No. 8, August 1989, P.15.

در گروه کشورهای در حال توسعه، ۵ کشور عمده صادرکننده در منطقه آمریکای لاتین؛ یعنی برزیل، آرژانتین، اروگوئه، پاراگوئه و کلمبیا جمعاً بیش از ۷۰ درصد صادرات گوشت گاو را در سال ۱۹۸۸ در دست داشته‌اند.

گروه یعنی آرژانتین بوده است. در سال ۱۹۸۸ شاهد بهبودی نسبی در مقدار صادرات در این گروه کشورها می‌باشیم. افزایش صادرات از سوی کشور برزیل — بزرگترین کشور صادرکننده گوشت گاو و گوساله در گروه کشورهای در حال توسعه — مهمترین عامل محسوب می‌شود. سایر کشورها در منطقه آمریکای لاتین؛ از جمله اروگوئه، پاراگوئه، و کلمبیا نیز جزو کشورهای عمده صادرکننده گوشت گاو و گوساله به شمار می‌روند. این ۵ کشور جمعاً بیش از ۷۰ درصد صادرات این گروه را در سال ۱۹۸۸ در دست داشته‌اند.^۱

کشور برزیل به‌عنوان جدیدترین صادرکننده گوشت گاو و گوساله (پردازش شده و پردازش نشده) در این گروه از کشورها، روند صادرات نامنظمی را از دهه ۱۹۷۰ به بعد نشان می‌دهد. حجم عظیمی از صادرات این کشور به شکل گوشت کنسرو شده و آماده می‌باشد. این امر بویژه از اواخر دهه ۱۹۷۰ به خوبی محسوس است. در این زمان از مجموع بیش از ۱۰۰ هزار تن صادرات انواع گوشت گاو و گوساله فقط

گروه کشورهای پیشرفته سرمایه‌داری، وضعیت سایر گروه کشورها چندان مطلوب نمی‌نماید. سهم جهانی گروه کشورهای سوسیالیستی از لحاظ مقدار صادرات گوشت گاو و گوساله کمتر از ۷ درصد در سال ۱۹۸۸ بوده است.^۱ کشور رومانی به‌عنوان عمده‌ترین کشور صادرکننده در این گروه کشورها، فقط ۱/۳ درصد سهم جهانی را در سال مذکور به خود اختصاص داده است (جدول شماره ۲)، در عین حال سهم جهانی این کشور از لحاظ ارزش صادراتی نیز به مراتب کمتر از سهم آن از لحاظ مقدار بوده است (حدود ۰/۷ درصد).

وضعیت گروه کشورهای در حال توسعه تا حدودی بهتر از گروه کشورهای سوسیالیستی می‌باشد. این گروه در سال ۱۹۸۸ حدود ۱۳ درصد صادرات جهانی گوشت گاو و گوساله را در اختیار خود داشته‌اند. حجم صادرات این گروه طی سالهای ۱۹۷۸—۸۷ بشدت کاهش داشته که عمدتاً به واسطه کاهش شدید صادرات از سوی یکی از عمده‌ترین کشورهای صادرکننده گوشت گاو و گوساله در این

(1): F.A.O. FAO Trade Yearbook 1988 Op, Cit., P. 62.

(2): Ibid.

۳ هزار تن به شکل گوشت گاو و گوساله (تازه، سرد کرده و یخ زده)، به خارج صادر شده است (با توجه به جدول شماره ۲) به واسطه افزایش صادرات گوشت کنسرو شده و آماده از اواخر دهه ۱۹۷۰، صادرات انواع گوشت گاو و گوساله روند صعودی خود را شروع کرد. این روند در نیمه اول دهه ۱۹۸۰، با افزایش صادرات گوشت تازه و یخ زده گاو و گوساله سرعت بیشتری پیدا کرد، بطوری که طی سالهای ۱۹۸۰-۸۵، حجم صادرات گوشت تازه از ۵/۷ هزار تن به ۱۴۰ هزار تن رسیده است (جدول شماره ۲). افزایش سطح تولید و کاهش مصرف داخلی به واسطه افزایش سطح قیمت‌های داخلی، دو علت عمده افزایش صادرات، بویژه در سال ۱۹۸۳ محسوب می‌شوند. کاهش ارزش پول برزیل در مقابل دلار آمریکا که از سال ۱۹۸۲ به بعد صورت گرفته است، موجب عدم افزایش یکسان در ارزش صادرات به نسبت افزایش حجم صادرات گردیده است.^۲ طی سالهای بعد گرچه رشد صادرات با نوساناتی توأم بوده است، ولی در پایان این دوره یعنی سال ۱۹۸۸ به بالاترین سطح خود طی دهه‌های ۱۹۷۰ و ۱۹۸۰ رسیده است (جدول

شماره ۲).

در مورد کشور آرژانتین، روندی مغایر آنچه که در مورد کشور برزیل دیدیم شاهد هستیم. این کشور در سال ۱۹۷۹ با ۳۳۸/۵ هزار تن صادرات گوشت تازه گاو و گوساله، به نظر می‌آید که دوران طلایی خود را پشت سر گذارده است. در اوایل دهه ۱۹۸۰، با ورود جامعه اقتصادی اروپا (EEC) به جرگه صادرکنندگان عمده گوشت تازه و یخ زده گاو و گوساله، صنعت گوشت کشور آرژانتین صدمه شدیدی را متحمل شد. این امر باعث کاهش واردات جامعه اقتصادی اروپا از ۷۴ درصد کل صادرات کشور آرژانتین در سال ۱۹۷۳ به ۴۳ درصد در سالهای ۱۹۸۵-۸۶ گردید. مشکلات جذب بازارهای جدید که به آسانی به دست نمی‌آمد و تنزل قیمت‌های بین‌المللی گوشت گاو و گوساله، از مهمترین عواملی بودند که به صنعت گوشت آرژانتین ضربه زدند.^۳ این مسئله بویژه در زمینه از دست دادن دو بازار عمده گوشت گاو آرژانتین، یعنی اتحاد جماهیر شوروی و خاورمیانه به خوبی محسوس است. در ادامه این سالهای رکود، با از دست دادن بازار در کشور انگلستان در سال ۱۹۸۵ (در پی درگیری نظامی

(1): UNCTAD: Studies in the Processing, Marketing and Distribution of the Commodities, *Op. Cit.*, P.17.

(2): *World Economic Service*, No. 189, May 28, 1986, P.4.

(3): UNCTAD: Studies in the Processing, Marketing and Distribution of the Commodities, *Op. Cit.*, P.14

انگلستان و آرژانتین بر سر جزایر فالکلند (Falk Land)، که باعث تیرگی روابط تجاری دو کشور گردید، حجم صادرات انواع گوشت گاو (پردازش شده و پردازش نشده) آرژانتین به پایین ترین سطح خود طی نیم قرن گذشته، یعنی ۲۵۹ هزار تن رسید. در این سال صادرات گوشت تازه گاو و گوساله نیز در پایین ترین سطح خود قرار داشته است (جدول شماره ۲). به عقیده کارشناسان صنعت گوشت در کشور آرژانتین، استفاده بیش از حد از ظرفیت موجود در صنایع پردازش گوشت، مواد اولیه از تاریخ اعتبار گذشته (که موجب کاهش کیفیت فرآورده های گوشتی پردازش شده گردیده)، قروض سطح بالا و رقبای با سوبسیدهای سنگین صادراتی (بویژه جامعه اقتصادی اروپا)، از عوامل مؤثر در این عضلات و مشکلات صنعت گوشت آرژانتین به شمار می روند^۱، بعید به نظر می رسد که این کشور بتواند در مقابل رقبای خود قد برافراشته و موقعیت خود را بعنوان دومین کشور عمده صادرکننده گوشت گاو در جهان در سال ۱۹۷۹ به راحتی به دست آورد، گرچه در سال ۱۹۸۸، افزایش تقاضا در منطقه اروپای شرقی و کاهش مصرف سرانه

داخلی از ۸۶ کیلوگرم در سال ۱۹۸۰ به ۷۱ کیلوگرم در سال ۱۹۸۸، باعث رشد تحریکاتی در زمینه صادرات گوشت گاو در این کشور گردید^۲.

مقدار و ارزش صادرات گوشت گوسفند، بره و بز طی سالهای ۱۹۷۸-۸۸:

در زمینه صادرات گوشت گوسفند، بره و بز نیز گروه کشورهای پیشرفته سرمایه داری سهم بالایی را (معادل ۸۶ درصد در سال ۱۹۸۸) به خود اختصاص داده اند. این سهم از لحاظ مقدار، حدود ۷۴۸ هزار تن بوده^۳ که نسبت به حداکثر میزان خود در سال ۱۹۷۸ اندکی کاهش یافته است. علت عمده این کاهش عدم بهره مندی صادرکنندگان گوشت گوسفند از کمکهای مالی دولتی است که در عین حال با رقابت شدید صادرات گوشت گاو و مرغ در بازارهای اصلی (یعنی خاور نزدیک و آمریکای شمالی) نیز مواجه هستند^۴. از کل صادرات این گروه در سال ۱۹۸۸، ۴۴۳/۷ هزار تن از سوی کشور زلاندنو و ۱۶۶/۴ هزار تن آن از سوی کشور استرالیا صورت گرفته است که به ترتیب ۵۰ درصد و ۱۹/۲ درصد سهم جهانی را در

(1): *Agra Europe*, January 17, 1986, P. M/3. and, *Comodities Report* 15, January 1989, P.14.

(2): *Ibid.*

(3): F.A.O., *FAO Trade Yearbook*, 1988, *Op. Cit.*, P.64.

(4): *Food Outlook* No 1/2 m February 1988, P.25.

۸ درصد صادرات جهانی گوشت گوسفند و بز را در سال ۱۹۸۸ در اختیار داشته‌اند^۱. در این میان سهم گروه کشورهای سوسیالیستی به مراتب کمتر از گروه کشورهای در حال توسعه بوده است. کشورهای بلغارستان و ترکیه بعنوان عمده‌ترین کشورهای صادرکننده گوشت گوسفند و بز در این دو گروه به شمار می‌روند. سهم جهانی این دو کشور در سال مذکور به ترتیب ۲/۲ و ۲/۴ درصد بوده است. کشور ترکیه با متوسط نرخ رشدی معادل ۲۰/۴ درصد طی دوره ۱۹۷۸-۸۸، سریعترین رشد را در این زمینه در میان کشورهای عمده صادرکننده جهان نشان می‌دهد (جدول شماره ۲).

سال مذکور به خود اختصاص داده‌اند (جدول شماره ۲). همانند گوشت گاو و گوساله، ارزش صادراتی ناشی از صدور گوشت گوسفند و بز نیز در این گروه کشورها به نسبت مقدار صادرات از سهم بالاتری برخوردار است. این امر بویژه در جامعه اقتصادی اروپا و مشخصاً کشور انگلستان که سومین کشور عمده صادرکننده گوشت گوسفند در جهان به شمار می‌رود، قابل توجه است. این کشور در سال ۱۹۸۸ با ۸/۷ درصد سهم جهانی از لحاظ مقدار صادراتی ۱۹/۳ درصد سهم جهانی از لحاظ ارزش صادراتی را نصیب خود نموده است (جدول شماره ۲ و ۳).

هر یک از گروه کشورهای دیگر کمتر از

(1): F.A.O., *FAO Trade Yearbook, 1988, Op. Cit.*, P.64.

متأسفانه هیچ گونه اطلاعات قابل استفاده دیگری در زمینه صادرات گوشت گوسفند و بز این دو گروه از کشورها در دسترس نمی‌باشد.

جدول (۲): مقدار صادرات گوشت قرمز در جهان و کشورهای عمده صادرکننده طی سالهای

۱۹۷۸-۸۹

واحد: هزار تن

۱۹۸۲	۱۹۸۱	۱۹۸۰	۱۹۷۹	۱۹۷۸		سال	جهان و کشورهای عمده
				مقدار	بهم جهانی (درصد)		
۳۳۸۶/۱	۳۴۱۶/۵	۳۳۴۷/۱	۳۴۳۳/۴	۱۰۰	۳۱۲۳/۸		جهان
۵۴۲/۶	۵۱۴/۷	۵۸۰/۵	۸۳۴۸/۰	۲۴/۱	۷۵۵		استرالیا
۳۲۷/۱	۳۶۸/-	۳۳۵/۹	۳۰۸/۹	۶/۷	۲۱۱		آلمان غربی
۳۱۱/-	۳۱۵/۲	۲۸۹/۹	۲۰۹/-	۶	۱۸۵/۶		فرانسه
۲۰۹/۳	۲۱۹	۳۴۳/۹	۲۵۴/۹	۸/۴	۲۴۱/۷		ایرلند
۲۱۰/۷	۲۵۰/۳	۲۱۰/۹	۱۷۹/۲	۵/۴	۱۶۹/-		هلند
۲۳۲/۵	۲۳۱/۶	۲۱۵/۶	۲۴۴/۶	۷/۲	۲۲۵/۸		زلاتندو
۷۹	۶۸/۸	۶۴/۲	۵۴/۱	۱/۷	۵۱/۶		ایالات متحده آمریکا
۶۶/۲"	۱۰۵"	۷۳/۱"	۹۷۹/-	۲/۴	۷۶/۲		رومانی
۳۴۵/۱	۲۱۹/۶	۲۰۰/۵	۳۳۸/۵	۹/۶	۲۹۹/۲		آرژانتین
۹۴/۲	۴۶/۲	۵/۷	۲/۷	-	۹/۶		برزیل
۸۲۶/۳	۹۳۲/۹	۷۷۸/۵	۸۱۷/۲	۱۰۰	۷۷۶/۵		جهان
۴۵۶/۳	۴۹۴/۲	۴۰۶/۳	۴۶۱/۹	۲۸/۴	۳۲۶/۱		زلاتندو
۱۴۷	۲۴۳	۱۹۰	۱۵۲/۵	۲۴/۷	۱۹۲/۴		استرالیا
۳۷/۱	۳۷/۵	۳۷	۴۰/۹	۵/۳	۴۱/۴		انگلستان
۲۰/۴	۱۲/۵	۱۸/۵	۱۸/۳	۲/۱	۱۶/۵		بلغارستان
۴۴/۴	۲۲/۷	۵/۶	۲/۸	-/۴	۳/۲		ترکیه

بعید به نظر می‌رسد که کشور آرژانتین بتواند در مقابل رقبای قوی خود قد برافراشته و موقعیت خود را بعنوان دوقیم کشور عمده صادرکننده گوشت گاو در جهان در سال ۱۹۷۹ به راحتی به دست آورد.

۶ ماهه اول سال ۱۹۸۹	متوسط نرخ رشد سالانه ۱۹۷۸-۸۸	۱۹۸۸		۱۹۸۷	۱۹۸۶	۱۹۸۵	۱۹۸۴	۱۹۸۳
		مقدار	سهم جهانی (درصد)					
-	۲/۲	۱۰۰	۳۹۵۰/۱	۳۸۵۰/۵	۴۰۴۰/۸	۳۳۷۶/۲	۳۳۳۴/۴	۳۳۸۰/۷
۲۱۴/۶	-۱/۶	۱۶/۲	۶۶۱/۴	۵۹۵/۵	۴۷۷/-	۴۱۱/۵	۴۵۱/۶	۶۰۶/۱
۲۴۰/۹	۷/۴	۱۰/۹	۴۳۱/۱	۴۲۱/۴	۵۳۴/۱	۳۹۸/۱	۴۰۹/۶	۳۳۷/۱
۳۱۹/۹	۷/۸	۱۰	۳۹۵/۹	۴۰۴/۹	۴۸۲/۳	۳۷۵/۸	۳۵۶/۹	۲۹۷/۴
۱۴۲/۲	۱/۸	۷/۳	۲۸۸/۵	۳۱۴/۲	۳۴۰/۳	۲۵۷/۹	۲۱۰/۴	۲۳۱/۷
۱۱۷/۳	۵/۷	۷/۵	۲۹۵/۴	۳۰۷/۵	۳۲۵/۸	۲۸۰	۲۷۳/۲	۲۳۳/۶
۱۹۰/۴	۲/۱	۷/-	۲۷۷/۷	۲۸۱/۹	۱۹۳/۱	۲۲۲/۴	۱۸۶/۸	۲۶۳/۶
۱۷۵/۵	۱۵/۸	۵/۷	۲۲۴/۵	۲۰۷	۱۷۳/۷	۱۰۶	۱۰۶	۸۷/۶
۱۵*	-۴/۱	۱/۳	۵۰*	۶۰	۹۰"	۶۵"	۵۵"	۶۰
۳۵*	-۱۱/۶	۲/۲	۸۷/۱	۷۳/۴	۸۴/۱	۷۶/۴	۸۳/۶	۱۷۲/۲
۴۰*	۳۳/۲	۴/۳	۱۶۹/۲	۶۵/۶	۸۰/۲	۱۴۰	۱۱۵/۱	۱۲۰/۳
-	۱/۱	۱۰۰	۸۶۹/۱	۹۲۸/۴	۸۴۳/۹	۸۱۳/۹	۸۶۰/۲	۹۰۹/۶
۲۳۱/۴	۱/۵	۵۰	۴۳۳/۷	۴۵۹/۸	۴۴۸/۷	۴۹۶/۵	۵۲۴/-	۵۰۶/۵
۷۱/۱	-۱/۵	۱۹/۲	۱۶۶/۴	۱۶۷/۶	۱۴۴	۹۲	۹۳/۳	۱۷۲/۷
۳۶/۳	۶/۲	۸/۷	۷۵/۳	۷۰/۸	۵۹/۲	۴۸/۳	۴۶/۸	۴۲
۳*	۱/۶	۲/۲	۱۹/۴	۱۷/۷	۱۹/۵	۲۱/۱	۲۳/۱	۲۱/۱
۱۱*	۲۰/۴	۲/۴	۳۰/۵	۲۲/۵	۳۵/۳	۳۵/۱	۵۱/۷	۴۴/۷

مأخذ:

(1): F.A.O., *FAO Trade Yearbook, 1978 - 88* (Rome: FAO Pub., 1979 - 89).

(2): F.A.O., *FAO Quarterly Bulletin of Statistics* 1 Vol. 3, 1990.

جهانی گوشت تازه گاو و گوساله به بخش صادرات جهانی این نوع گوشت اختصاص داشته است که نسبت به سالهای قبل از آن، درصد بیشتری را نشان می‌دهد و بیانگر

نسبت صادرات به تولید گوشت قرمز در جهان و کشورهای عمده:

در سال ۱۹۸۸، حدود ۸/۰۹ درصد تولید

تحرك بیشتر صادرات این نوع گوشت در سطح جهانی می باشد، حال آنکه نسبت صادرات به تولید گوشت تازه گوسفندی دوره ۱۹۷۸-۸۸ به شدت کاهش یافته و از ۲۰ درصد به ۹/۷۵ درصد رسیده است. با

توجه به افزایش سطح تولید این کاهش بیانگر مصرف بیشتر این نوع گوشت در داخل کشورهای تولید کننده بوده است. در میان کشورهای عمده صادرکننده گوشت قرمز در جهان، کشور استرالیا که عمده ترین

جدول (۳): ارزش صادرات گوشت قرمز در جهان و کشورهای عمده صادرکننده طی سالهای ۸۸-۱۹۷۸

واحد: میلیون دلار

۱۹۸۲	۱۹۸۱	۱۹۸۰	۱۹۷۹	۱۹۷۸		سال جهان و کشورهای عمده	انواع گوشت	
				ارزش	شهم جهانی (درصد)			
۷۸۸۳/۱	۸۴۳۹/--	۸۶۹۰/۸	۸۰۴۸/۴	۱۰۰	۵۹۳۳/۶	جهان	گوشت گاو و گوسفند	
۱۱۴۱/۷	۱۲۸۷/۹	۱۴۶۶/۶	۱۵۵۴/۲	۱۵/۷	۹۳۱/۶	استرالیا		
۹۴۸/۴	۹۷۷/-	۹۰۶/۳	۷۹۳/۸	۹/۸	۵۷۹/۵	آلمان غربی		
۶۸۷/۲	۷۶۶/۱	۶۵۶/۷	۶۳۵/۵	۹/۲	۵۴۳/۴	هلند		
۷۷۹/۰	۷۷۴/۸	۷۵۰/۶	۶۰۷/۷	۸	۴۷۷/۶	فرانسه		
۳۵۲/۳	۲۸۰/۷	۲۳۵/۴	۲۲۸/۲	۳/۱	۱۸۷	ایالات متحده آمریکا		
۵۳۰/۱	۵۶۷/۷	۶۶۰/۵	۶۹۱/۶	۱۰/۵	۶۲۵/۲	ایرلند		
۴۹۸/۴	۵۵۳/۴	۵۲۰	۵۱۳	۵/۳	۳۱۳/۳	زلاتندو		
۱۴۹*	۱۹۷/۸	۱۵۳/۸	۱۸۶*	۲/۱	۱۲۹*	رومانی		
۱۸۸/۳	۱۲۳/۶	۱۸/۴	۸/۱	-	۱۷/۲	بوزیل		
۴۵۵/۸	۵۲۲/۳	۵۱۹/۶	۶۹۷/۸	۶/۴	۳۸۱/۷	آرژانتین		
۱۴۹۵/۶	۱۷۳۸/۶	۱۳۷۲/۱	۱۳۰۲	۱۰۰	۱۰۷۹/۶	جهان		گوشت گوسفند و بز
۶۸۹/۶	۸۰۶/۹	۵۷۵/۴	۵۵۸/۳	۳۶/۲	۳۹۱/۳	زلاتندو		
۱۲۴/۵	۱۳۷/۹	۱۲۹	۱۲۳/۵	۱۰	۱۰۸/۳	انگلستان		
۲۲۹/۳	۳۶۶/۷	۲۶۶/۷	۲۱۷	۱۹/۲	۲۰۷/۸	استرالیا		
۵۱*	۳۳/۸*	۴۴*	۴۰*	۳/۱	۳۴*	سلفارستان		
۱۱۷/۴	۷۶/۲	۱۷/۴	۸/۴	۱	۹/۳	ترکیه		

یک بخش از سیاستهای حمایتی، مربوط به اقدامات بهداشتی دام می باشد. این نوع اقدامات تأثیر فزاینده‌ای در روند آبی تجارت جهانی گوشت ایفا می نمایند.

متوسط نرخ رشد سالانه ۸۸ - ۱۹۷۸	۱۹۸۸		۱۹۸۷	۱۹۸۶	۱۹۸۵	۱۹۸۴	۱۹۸۳
	شهم جهانی (درصد)	ارزش					
۶/۷	۱۰۰	۱۱۲۹۳/۴	۹۹۱۰/۹	۸۲۴۵/۲	۶۷۲۰	۶۸۲۳/۲	۷۶۵۱/۱
۴/۸	۱۳/۲	۱۴۸۷/۸	۱۱۶۴/۲	۹۲۲/۱	۸۳۵/۴	۱۰۱۴/۹	۱۲۰۸/۴
۸/۳	۱۱/۴	۱۲۸۴/۴	۱۲۶۲/۸	۱۱۸۵/۸	۷۷۷/۶	۸۲۱/۹	۸۹۴/۹
۸/۲	۱۰/۶	۱۲۰۰	۱۱۳۳	۹۵۶/۸	۶۷۵/۳	۶۵۲/۵	۶۸۴/۴
۹/۴	۱۰/۴	۱۱۷۳/۲	۱۰۱۵	۸۲۱/۳	۶۳۳	۶۹۰/۱	۶۷۳/۳
۱۹/۳	۹/۷	۱۰۹۰	۷۵۵	۶۰۵/۸	۴۵۴/۳	۴۵۱/۱	۴۶۵/۳
۳/۳	۷/۶	۸۶۳/۲	۸۷۸/۱	۶۷۶	۴۷۵/۵	۴۱۱	۴۸۰/۷
۷/۲	۵/۶	۶۳۰/۲	۵۴۹/۲	۳۷۳/۶	۴۵۶/۹	۴۱۵/۹	۵۵۸/۵
-۵	۰/۷	۷۷ ^۳	۹۰ ^۳	۱۱۵ ^۳	۶۰ ^۳	۹۰ ^۳	۱۲۰ ^۳
۳۸/۶	۴	۴۵۰ ^۳	۲۰۷/۷	۱۶۵/۷	۲۶۲/۷	۲۱۳/۹	۲۱۰/۳
-۲/۸	۲/۶	۲۸۸/۶	۲۵۵/۶	۲۰۴/۲	۱۴۵/۹	۱۶۷/۱	۳۱۵/۵
۳/۸	۱۰۰	۱۵۷۰/۸	۱۴۵۶/۳	۱۲۳۸/۴	۱۱۵۶/۸	۱۳۰۱/۶	۱۴۵۱/۸
۸/۱	۵۴/۳	۸۵۲/۳	۵۸۶/۹	۵۰۵/۱	۵۵۳	۶۵۱/۹	۶۹۱
۱/۸	۱۹/۳	۳۰۲/۵	۲۴۶	۱۸۵/۳	۱۲۱/۸	۱۲۰/۳	۱۲۴/۴
۰/۸	۱۴/۴	۲۲۵/۷	۱۹۶/۴	۱۵۳	۱۱۶/۱	۱۲۹/۶	۲۲۱/۴
۲/۴	۲/۷	۴۳ ^۳	۳۹ ^۳	۴۰ ^۳	۴۲ ^۳	۴۸ ^۳	۵۰ ^۳
۱۶/۴	۲/۷	۴۲/۴	۴۷/۲	۶۲/۵	۷۰/۴	۱۰۹/۱	۱۰۵

مأخذ:

F.A.O., *FAO Trade Yearbook, 1978 - 88* (Rome: FAO Pub., 1979 - 89).

به ترتیب ۲/۳ و ۱/۸ درصد در سال ۱۹۸۸ بوده است، حال آنکه گروه کشورهای پیشرفته سرمایه‌داری حدود ۲۸ درصد تولید گوشت گوسفند و بره (شامل بز) خود را به خارج صادر می‌کنند.^۱

عوامل مؤثر در صادرات گوشت قرمز:

صادرات گوشت، به دلایل چندی از جمله سیاستهای حمایتی، اقدامات بهداشتی و سوبسیدهای صادراتی از حساسیت ویژه‌ای در تجارت بین‌المللی برخوردار است، گرچه مانند هر کالای دیگری از سطح تولید، مصرف و قیمت (بویژه در کشورهای صادرکننده و واردکننده عمده) نیز متأثر می‌شود. در کشورهایی مانند زلاندنو و استرالیا و همچنین بعضی کشورها در منطقه آمریکای لاتین که بیش از نیمی از تولید گوشت قرمز خود را به خارج صادر می‌کنند و ارزش صادراتی این کالا را در کل ارزش صادراتی آن کشورها درصد بالایی را شامل می‌شود^۲، این حساسیتها محسوس‌تر است، بطوری که در سال ۱۹۸۹ ادامه رشد تقاضا

صادرکننده می‌باشد، حدود ۴۱ درصد از تولید گوشت تازه گاو و گوساله و حدود ۳۰ درصد از تولید گوشت تازه گوسفند و بره خود را به خارج صادر نموده است. این نسبتها برای بعضی از کشورها، ارقام نسبتاً بالایی را نشان می‌دهد، بعنوان مثال ۵۷ درصد برای کشور هلند در زمینه گوشت تازه گاو و گوساله و ۷۲ درصد برای کشور زلاندنو در زمینه گوشت تازه گوسفند و بره مشاهده می‌شود (کشور مذکور بزرگترین صادرکننده گوشت گوسفند در جهان می‌باشد).

گروه کشورهای سوسیالیستی در سال ۱۹۸۸ فقط ۲/۲ درصد تولید گوشت گاو و گوساله خود را به خارج صادر نموده‌اند، این نسبت برای گروه کشورهای در حال توسعه حدود ۳/۸ درصد در سال مذکور بوده است. برزیل و آرژانتین به ترتیب ۶/۹ و ۳/۳ درصد تولید گوشت تازه گاو و گوساله خود را در سال ۱۹۸۸ به خارج صادر کرده‌اند. البته این نسبت با در نظر گرفتن گوشت گاو و گوساله پردازش شده، بیش از این می‌باشد. نسبت صادرات به تولید گوشت گوسفند و بره نیز در مورد دو گروه کشورهای مذکور

(۱) مؤسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی، نظری اجمالی به بازار جهانی گوشت قرمز، در دست انتشار.

(۲) ارزش صادراتی انواع گوشت تازه، سرد کرده و یخ‌زده در کشور زلاندنو حدود ۱۸/۷۰ درصد کل ارزش صادراتی آن کشور را در سال ۱۹۸۶ تشکیل داده است. این نسبت برای کشور اروگوئه نیز حدود ۱۵ درصد بوده است.

استرالیا و نیوزیلند بعنوان صادرکننده و ایالات متحده آمریکا، کانادا و کشورهای خاور دور (ژاپن، کره جنوبی و...) بعنوان واردکننده مطرح می‌باشند^۲. این کشورها

برای گوشت گوسفند در اروپا تحرک تولید دام و گوشت در منطقه اقیانوسیه را موجب گردید و در نتیجه سطح صادرات نیز افزایش یافت^۱.

وجود قاچاق در بین کشورهای همجوار که بیانگر عدم وجود حمایت‌های داخلی و کنترل کانالهای بازاریابی است، در اکثر کشورهای در حال توسعه (بویژه کشورهای آفریقایی و آسیایی) به شکلی تأسف بار مشاهده می‌شود.

ورود گوشت تازه را از کشورهای آلوده به بیماری دام ممنوع کرده‌اند، ولی گوشت‌های پخته شده و آماده شامل این ممنوعیت نمی‌باشند^۳. بالغ بر ۴۵ درصد از تجارت گوشت گاو در سطح جهانی، به مناطق عاری از آلودگی به بیماری اختصاص دارد^۴. کشورهای عضو جامعه اقتصادی اروپا (EEC) نیز در آینده نه‌چندان دور ممکن است موفق به مهار این بیماری‌ها گردند، که در این صورت می‌باید منتظر حوادث بسیار مهمی در زمینه تغییر خطوط تجاری گوشت گاو و گوساله بود.

بعضی اقدامات بهداشتی دیگر نیز گاه‌بگاه در روند تجاری گوشت مشاهده می‌شود. ممنوعیت واردات گوشت از کشور ایالات متحده آمریکا به جامعه اقتصادی

همانطور که ذکر شد، سیاست‌های حمایتی در کشورهای واردکننده از جمله عوامل بسیار مهم در روند صادرات گوشت، بویژه گوشت گاو و گوساله به شمار می‌روند. یک بخش از این حمایتها مربوط به اقدامات بهداشتی دام می‌باشد. این نوع اقدامات تأثیر فزاینده‌ای در روند آتی تجارت جهانی گوشت ایفا می‌نمایند. بیماری دهان و سم (FMD) تجارت گوشت را در سطح جهان به دو قطب مجزا از هم تقسیم کرده است. در مناطق آلوده به بیماری، کشورهای آرژانتین، برزیل، جامعه اقتصادی اروپا و اروگوئه بعنوان صادرکنندگان و اتحاد جماهیر شوروی، خاورمیانه و آفریقای شمالی و جامعه اقتصادی اروپا بعنوان واردکنندگان مطرح می‌باشند. در قطب دیگر، کشورهای

(1): *Food Outlook*, No 4, July 1990, P.18.

(2): UNCTAD, *Studies in the Processing, Marketing and Distribution of the Commodities. Op. Cit.*, P.13.

(3): *Ibid.*, P.23.

(4): *Ibid.*, P.19.

اروپا (EEC)، به واسطه استفاده آن کشور از هر مونهای رشد در پرورش دام و پرورار نمودن آنها^۱، و یا ممنوعیت واردات گوشتهای استرالیایی به منطقه خلیج فارس — بویژه کشور عربستان سعودی — بواسطه شایعاتی در زمینه آلوده بودن این نوع دامها، که تأثیر شدیدی را در روند صادرات گوشت این کشور به جای گذارد، از جمله این نوع اقدامات هستند. در مورد اخیر، تأثیر آن زمانی قابل احساس و در عین حال جالب توجه است که بداتیم از کل ۷ میلیون تن گوسفند صادراتی کشور استرالیا، بیش از نیمی از آن به کشور عربستان سعودی صادر می شود.^۲

مازاد تولید گوشت در بعضی از کشورها، بویژه جامعه اقتصادی اروپا نیز از جمله پارامترهایی است که به شکلی خاص در امر صادرات گوشت، بویژه گوشت گاو و گوساله تأثیر گذارده است، گرچه در ظاهر امر می بایست به رقابت در صحنه تجارت بین المللی و کشش تقاضای وارداتی بعنوان عوامل مثبت در زمینه سازی برای افزایش تولید نگرست، که در نهایت موجب افزایش صادرات و ارزش صادراتی برای کشورهای

صادرکننده می گردند، ولی این عوامل در جامعه اقتصادی اروپا موجب شده تا دولتها در این جامعه از یک سوزینه های گزافی را از نظر تأمین امکانات نگهداری این مازاد تولید متحمل گردند و از سوی دیگر مجبور به پرداخت کمکهای مالی قابل توجهی به منظور قابل رقابت ساختن گوشتهای کهنه (Old Meat) در بازارهای جهانی باشند. باز پرداختهای صادراتی به صادرکنندگان در جامعه اقتصادی اروپا برای انواع گوشت جهت قابل رقابت ساختن آنها مشخصه دائمی سیستم صادراتی این جامعه محسوب می شود. این باز پرداختها بویژه در زمینه گوشت تازه، به لحاظ بالا تر بودن قیمتهای صادراتی گوشت جامعه اقتصادی اروپا نسبت به سایر نقاط، حدود نصف قیمتهای بازار داخلی می باشد، حال آنکه در زمینه گوشت های ذخیره شده مقدار آن کمتر می باشد. میزان این باز پرداختها بر حسب مقصد صدور متفاوت است، بعنوان مثال برای کشورهای آفریقای شمالی، خاورمیانه و خاور دور بیشترین مقدار و برای کشورهای اتریش، سوئد و سویس کمترین مقدار را شامل می شود.^۳ در ژوئیه سال ۱۹۸۹،

(۱) هزینه کپسول حاوی مواد چاق کننده هورمون که در پشت گوش گوساله (آماده برای پرورار شدن) قرار گرفته و به تدریج جذب بدن حیوان می شود، یک دلار برای هر گوساله است. این کپسول می تواند در مدت ۲۱ روز، وزن حیوان را به ۵۰۰ کیلو برساند که در نهایت سود سرشاری را نصیب دامداران می نماید.

به نقل از: کشاورزی، آبان ماه ۱۳۶۹، شماره ۱۳۱، سال یازدهم، ص ۶۳.

(۲) وزارت کشاورزی، نامه بین المللی، آذرماه ۱۳۶۸، ص ص ۷۱-۶۰.

(۳) مؤسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی، نظری اجمالی به بازار جهانی گوشت قرمز، دردست انتشار.

باز پرداختهای صادراتی برقرار شده بر روی گوشت تازه گاو لاشه گاو (نر) به مقصد خاور نزدیک معادل ۴۵ درصد قیمت بازار داخلی بوده است، حال آنکه در همین زمان گوشت خوک و گوشت طیور باز پرداختهایی معادل ۱۶ و ۳۷ درصد قیمت بازار داخلی را داشته اند^۱. جامعه اقتصادی اروپا با اعطای این سوبسیدهای سنگین قادر به نفوذ در بسیاری از کشورهای جهان، از جمله ۹ کشور در شرق دور که از بازارهای سنتی کشور استرالیا محسوب می شوند، شده است. گرچه این کشور اعتراض شدیدی نسبت به این پیشروی جامعه اقتصادی اروپا ابراز داشت، ولی در مجموع این جامعه توانسته است خود را در یک موقعیت قابل رقابت با سایر کشورها قرار دهد.

ممنوعیتهای وارداتی گوشت، بویژه در جهت حمایت از تولید داخلی نیز بعنوان یک عامل منفی در امر صادرات گوشت مطرح می باشد. پذیرفتن موافقت نامه محدودیت داوطلبانه صادرات از سوی دو کشور استرالیا و زلاندنو در رابطه با ایالات متحده آمریکا، یک مورد مشخص از این نوع حمایتها است، زمانی که واردات گوشت کشور مذکور به حد نصاب تعیین شده برسد، صادرات کشورهای استرالیا و زلاندنو تا برقراری سهمیه جدید در

سال بعد متوقف می شود^۲.

در پایان باید به شرایط ویژه ای که در بعضی از قراردادهای تجاری گوشت عنوان می شوند اشاره نمود. یکی از این شرایط خاص در رابطه با ذبح شرعی دام در کشورهای کشتارکننده است که از سوی کشورهای اسلامی بسیار با اهمیت تلقی می شود. گرچه بعضی از کشورهای مسلمان ترجیحاً دست به واردات دام زنده می زنند، ولی متأسفانه به علت عدم وجود امکانات در زمینه نگهداری دام (حتی برای مدت کوتاه) و پرور نمودن آنها، عملاً قادر به این کار نیستند. وجود قاچاق در بین کشورهای همجوار که بیانگر عدم وجود حمایتهای داخلی و کنترل کانالهای بازاریابی است نیز در اکثر کشورهای در حال توسعه (بویژه کشورهای آفریقایی و آسیایی) در شکلی بسیار تأسف بار مشاهده می شود. به طور خلاصه می توان عوامل مؤثر بر صادرات را بدین گونه بیان نمود: تأثیر سیاستهای چند قطب رقیب در زمینه تولید و صادرات گوشت، کاهش یا افزایش نرخ خود کفایی و تغییر تقاضای وارداتی، نوسانات قیمتهای داخلی و بین المللی و قیمت سایر انواع گوشت، مشکلات حمل و نقل بویژه در ارتباط با خطوط هوایی، تأثیر

(1): *Food Outlook*, No 8. August 1989, P.16.

(2): UNCTAD, *Studies in the Processing, Marketing and Distribution of the Commodities. Op. Cit.*,

روابط سیاسی کشورها در روند تجاری، نوسانات نرخ ارز، خشکسالی‌ها بالاخره عادات غذایی خاص در کشورهای جهان.

پیش‌بینی روند صادرات در سالهای آینده:

پرواضح است که کشورهای صادرکننده در جهت افزایش صادرات خود تلاش خواهند نمود، ولی افزایش نرخ خود کفایی، بویژه در کشورهای در حال توسعه بتواند یک عامل بازدارنده عمل خواهد نمود. البته به این نکته نیز باید توجه داشت که گروهی از کشورهای فقیر در حال توسعه در شرایط فعلی نه تنها قادر به افزایش سطح تولید در داخل کشور نیستند، بلکه به دلیل کمبودهای شدید ارزی، قادر به واردات گوشت که کالایی نسبتاً گران محسوب می‌شود نیز نمی‌باشند. بهبود شرایط اقتصادی در این گروه کشورها، امکانات بازاریابی فراوانی را

برای کشورهای صادرکننده بویژه جامعه اقتصادی اروپا (EEC) در پی خواهد داشت. از سوی دیگر از طریق تبلیغات وسیع و با اعمال سیاستهای بازاریابی دقیق و گسترده، امکان ایجاد کانالهای تجاری در کشورهایی که عادات غذایی خاصی در ارتباط با مصرف یک نوع گوشت دارند (نظیر کشور چین که مصرف کنندگان عمدتاً گوشت خوک مصرف می‌نمایند و یا در کشور ژاپن که گوشت ماهی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است و یا حتی کشورهای مصرف کننده گوشت گوسفند نظیر منطقه خاورمیانه) را می‌توان فراهم آورد. از جمله این موفقیتها می‌توان از نفوذ ایالات متحده آمریکا به کشور ژاپن در زمینه صدور گوشت گاو و گوساله نام برد، در کل می‌توان انتظار داشت که مقدار و ارزش صادرات گوشت، بویژه گوشت گاو و گوساله نه تنها کاهش نداشته باشد، بلکه روندی افزایشی را نیز طی نماید.

منابع و مأخذ:

منابع فارسی:

- ۱- کشاورز، آبان‌ماه ۱۳۶۹، شماره ۱۳۱- سال یازدهم
- ۲- مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی، نظری اجمالی به بازار جهانی گوشت قرمز، در دست انتشار.
- ۳- وزارت کشاورزی، نامه بین الملل، آذرماه ۱۳۶۸.

منابع لاتین:

1. *Agra Europe*, December 20, 1985.
2. *Agra Europe*, June 13, 1986.
3. *Agra Europe*, January 17, 1986.
4. *Commodities Report*. No15, January 1989.
5. F.A.O. *FAO Quarterly Bulletin of Statistics* Vol.3, 1990.
6. F.A.O. *FAO Trade Yearbook 1978 - 88*, Rome: FAO Pub., 1979 — 89.
7. *Food Outlook*, No 1/2, February, 1988.
8. *Food Outlook*, No 11, December, 1988.
9. *Food Outlook*, No 4, April 1989.
10. *Food Outlook*, No 8, August 1989.
11. *Food Outlook*, No 4, July 1990.
12. U.N *Agricultural Review For Europe No.31, 1989 and 1988*, Volume IV (Rome: UN Pub., 1989).
13. UNCTAD, *Handbook of International Trade and Development Statistics*, 1989. New York:U.N.Pub., 1990.
14. UNCTAD, *Studies in the Processing, Marketing and Distribution of the Commodities, The Marketing of Bovine Meat and Products: Areas For International Co — Operation*. New York: UN Pub., 1989.
15. *World Economic Service*. No. 189, May 28, 1986.